ДО: Министерство на правосъдието
priemna@justice.government.bg

Диана Боева и Даниела Белчина- държавни експерти
дирекция "Съвет по законодателство", МП
Diana.Boeva@justice.government.bg
dany@justice.government.bg

С Т А Н О В И Щ Е

на Българска агрохранителна камара (БАхК)
по Проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението

С настоящото становище Българска агрохранителна камара (БАхК) изразява своята позиция по публикувания за обществено обсъждане Проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението, със срок на обществената консултация 29.01.2026 г. — 02.03.2026 г.

БАхК е юридическо лице с нестопанска цел (ЮЛНЦ), обединяващо 23 браншови организации от сектор селско стопанство, преработка и производство на храни. Част от нашите членове участват и в национално представителните работодателски организации в България. Камарата и организациите в нейния състав представляват легитимни професионални и стопански интереси и осъществяват дейността си чрез участие в официално регламентирани консултативни формати – обществени съвети, работни групи, комитети за наблюдение, тристранни механизми и други структури, създадени с цел формиране и прилагане на публични политики.

Оценяваме усилията на изпълнителната власт за създаване на нормативна рамка, която да гарантира по-голяма прозрачност и отчетност при взаимодействието между представители на интереси и публични органи. Разбираме и необходимостта от изпълнение на ангажиментите, поети от България в рамките на процеса по присъединяване към ОИСР, както и във връзка с изпълнението на мерките по Плана за възстановяване и устойчивост- в изпълнение на мярка „Влизане в сила на законодателни мерки за регулиране на лобистки дейности“ (Q4/2023) от ПВУ, ключова за получаването на средствата от ЕК по механизма. Считаме, че въвеждането на ясни правила би могло да допринесе за укрепване на доверието в институциите и за по-голяма проследимост на процесите по вземане на решения.

Наред с това следва да се отчете, че българската правна система вече съдържа редица механизми за прозрачност и участие на заинтересованите страни. Конституцията гарантира правото на гражданите и организациите да участват в обществения живот и да защитават своите интереси, а Законът за нормативните актове регламентира задължителни обществени консултации и публичност на становищата по проектите на нормативни актове. Регистрираните ЮЛНЦ подлежат на законово установени режими на отчетност (Закона за юридическите лица с нестопанска цел/ЗЮЛНЦ), включително публикуване на годишни доклади и информация за финансирането си. Тези механизми вече осигуряват значителна степен на прозрачност в процеса на формиране на политики, по които БАхК и нейните членове са легитимни партньори на законодателната и изпълнителната власт. И ако в дадена институция липсва регламентация относно дейността й с представители на интереси и/или тя не е публично оповестена, това следва да бъде направено.

Поради това при изработването на окончателния текст на закона е от съществено значение да бъде намерен баланс между необходимостта от прозрачност и защитата на легитимното гражданско и браншово участие. Всяка регулация в тази област следва да бъде съразмерна и да не води до създаване на допълнителна административна тежест за организации, които действат в рамките на своите нестопански цели и при вече установени правила за публичност и отчетност.

Особено важно е законът ясно да разграничи дейността по възмездно представителство на интереси от участието на граждански и браншови организации в обществените консултации и институционализирани формати. Приравняването на браншовите организации- ЮЛНЦ към субекти, осъществяващи платено лобиране, би създало риск от стигматизиране на легитимното застъпничество и би могло да има възпиращ ефект върху демократичното участие в процеса на прозрачно формиране на политики. Подобен подход не би съответствал на стандартите на Съвета на Европа и ОИСР, които насърчават прозрачност, но същевременно подчертават необходимостта да се гарантира благоприятна среда за гражданско участие (актуализираната препоръка на ОИСР за прозрачност и почтеност при лобиране и влияние, която фокусира правилата именно върху рисковите форми на въздействие; осигуряване на „благоприятстваща среда“ без излишни бариери - както е посочено Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения на Съвета на Европа и препоръката CM/Rec(2018) за участие на гражданите в местния обществен живот, както и стандартите и практиките на Глобалната инициатива „Партньорство за открито управление“ за съвместно създаване на политики).

Браншовите организации от агрохранителния сектор, регистрирани по ЗЮЛНЦ, не защитават индивидуални клиенти срещу възнаграждение, а представляват обединени интереси на своите членове в рамките на обществено признати и институционализирани процедури. Те вече подлежат на отчетност по силата на действащото законодателство и участват в публичния дебат чрез регламентирани механизми. Поради това считаме, че когато осъществяват дейност в рамките на своите цели, те не следва да попадат в обхвата на регулация, предназначена за възмездно лобиране.

Браншовите организации от агрохранителния сектор, както и техните обединения в Камари следва да останат извън обхвата на закона, когато действат в рамките на своите цели и при спазване на установените режими на публичност и отчетност. В този смисъл предлагаме да бъдат включени в обхвата на изброяването на чл. 13, ал. 3 на законопроекта като „*регистрираните по ЗЮЛНЦ браншови организации от сектор селско стопанство, преработка и производство на храни*“.

Убедени сме, че подобно прецизиране ще допринесе за по-ясно разграничение между обществено застъпничество и професионално лобиране, ще гарантира съразмерност на регулацията и ще съхрани активното участие на браншовите организации в процеса на изработване на публични политики.

Българска агрохранителна камара изразява готовност да участва в експертен диалог с цел усъвършенстване на законопроекта и постигане на балансиран и работещ нормативен модел.

С уважение,

Венцислав Върбанов
Председател на Управителния съвет
Българска агрохранителна камара